

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De contritionis veritate aureum opus Fratris Joa[n]nis
Viualdi de Monte regali. ordinis fratrum predicatoru[m]
sacre pagine professoris**

Vivaldus, Joannes Ludovicus

[Augsburg], 1518

VD16 V 1772

Jra tollit misericordam [et] compassionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30734

De peccato

ira est **z** urela specialis sophiste: vt videlicet disputando socium suum puocet ad irā: quia ira impedit animum: ne possit cernere verum. Iste sophista est **olabo** lus: de quo dicitur Ecclesiasticus. xxxvij. capitulo. Qui sophisticē loquitur: odibilis est. Hic sophista semper nititur excitare homines ad iracundiā/risas/turbationes **z** diuisiones.

Ira abbreviat vitam hominis.

Ire tres species.
Prima.
Secunda.
Tertia.

Ira minuit quantitatem vitalis durationis. Animalia enim que sunt excessiue cholericā sunt naturaliter breuis vite: sicut maxime patet de cane. Et hoc est quod dicitur Ecclesiasticus. xxx. capitulo. Zelus **z** iracundiā minuet dies **z** ante tempus senectatis adducet cogitatus. Ideo Hugo ait. Ira est subita animi tempestas que dum inordinate se incutit cor hominis ad insaniam protrahit. Sed nota sū Aristotelem in quarto libro Ethicorum: **z** sanctum Thomam in secunda questione. clyij. articulo quinto. q̄ tres sunt species iracundorum. Quidam sunt acuti: quidam amari/ **z** quidam difficiles. Acuti dicuntur qui velociter irascuntur **z** velociter quiescunt/ **z** istud est optimum quod habent: quia nō retinent iram in corde celando: sed statim iram suam per aliqua signa manifestant propter velocitatem motus ire. Et ad istam speciem maxime disponuntur cholericis propter subtilitatem cholere. Amari dicuntur quorum diu perseverat/ **z** eam nunq̄ ostendunt: sed occultant: **z** ideo sunt amarissimi in seipsis **z** etiā ad alios: **z** indigent multo tempore ad hoc q̄ digerant iram suam. Et ad hanc iram maxime disponuntur melancholici: propter grossiorem humorum melancholie. Difficiles vero sunt qui nunq̄ cessant ab ira concepta donec fuerint vindicati. Istas tres species vincere debet homo sanctus per mansuetudinem: **z** moderatiam rationis. Primam per modestiam ne sit acutus. Secundam per patientiam ne sit amarus. Tertiam per pietatem ne sit difficilis. Sicq̄ puer moralis a puritate dicitur/ **z** deo **z** hominibus gratus. De quo **Dee. xj. capitulo** dicitur. Puer israel **z** dilexit eum **z** ex **Egypto** vocavi filium meum. Sed questio animum pulsat. Quenam istarum specierum iracundorum sit minus vituperabilis siue leuoris culpe. Dic q̄ minus vituperantur acuti: quia ipsi velociter irascuntur **z** velociter quiescunt. Unde Augustinus in regula ad clericos dicit sic. Veltor est autem qui quibus ira sepe tentetur: tamen impetrare festinat vt sibi dimittat cui se fecisse agnoscit iniuriam: q̄ qui tardus irascitur: **z** ad ventam petendam tardius inclinatur. Qui autē nunq̄ vult perere veniam: aut non ex animo perit: sine causa est in monasterio etiam si inde non proficiatur. Hec Augustinus. Et Marcus Tullius in primo libro officiorum: dicit sic. Sed in omni iniusticia permulsi interest vtrum perturbatione aliqua animi que plerunq̄ breuis est **z** ad tempus: an consulte **z** cogitatione fiat iniuria. Et iterum ibidem. Leuiores enim sunt ea que repentino motu accidunt q̄ ea que meditata **z** preparata inferuntur. Hec Tullius.

Ira tollit misericordiam
z compassionem.

Quarto ira tollit ab homine compassionem **z** misericordiam. Unde Salomon Proverbiorum. xxvij. capitulo. Ira non habet misericordiam nec erumpēs furor. Et impetū concitari spiritus ferre quis poterit: Hoc patet de **Moyses** Exodi. xxxij. capitulo. vbi habet q̄ **Moyses** descendēs de monte Sinai inuenit q̄ filij israel adorabāt vitulum: ex quo iratus valde protegit ea

butas lapideas scriptas digito dei: z confregit eas ad radicem montis. Arripensq; vitulum quem fecerant combussit z contriuit vsq; ad puluerem que sparsit in aquam z dedit ex eo poruz filijs israel. Deinde dixit: Si quis est de mini iungatur mihi. Congregati sunt ad eum omnes filij leui/ quib; ait: Ponnat omnis vir gladium super femur suu. Ite z redite de porta vsq; ad portam per medium castrorum z occidat vnusquisq; fratrem suum z amicum z proximum suum/ feceruntq; filij leui iuxta sermonem Moysi: cecideruntq; in die illo quasi viginti tria milia hominum. Hora q; vindicta siue ira quam ostendit Moyses faciens occidere tot milia hominum in vltionem sceleris laudatur ab omnibus doctoribus catholicis. Unde diuus Hieronymus loquens de h factu Moysi ad Thesiphontez vrbicu in epistola que incipit: Presumptione meam excusare conaretur/ dicit sic: Phinees filijq; leui gratiam dei humana cede z suorum partecidio meruerunt. Idcirco scire debes fm Thomam in. ij. ij. q. cly. ar. ij. q. ira notat quandam passionem: Passio autem appetitus sensitui in tantum est bona in quantum a ratione regulatur: si autem ordinem rationis excludat est mala: Ordo autem rationis in ira potest attendi/ quantum ad duo. Primo quidem quantum ad appetibile in quod tendit quod est vindicta. Unde si aliquis appetat q; fm ordinem rationis fiat/ vindicta est laudabilis ire appetitus: z vocatur ira per zelum. Si autem aliquis appetat q; fiat vindicta qualitercunq; contra ordinem rationis. Pura si appetat puniri eum qui non meruit/ vel vltra q; meruit/ vel etiam non fm legitimum ordinem/ vel non propter debitum finem: qui est conuersatio iusticie z correctio culpe: erit appetitus ire viciosus: z nominatur ira per vicium. Alio modo attenditur ordo rationis circa iram quantum ad modum irascendi/ vel scz motus ire non immoderate feruescat/ nec interius/ nec exterius: quod quidem si pretermittatur non erit ira absq; peccato etiam si aliquis appetat iustam vindictam. hec Thomas. Qua sententia datur intelligi: q; ille qui punit aliquem/ debet exequi rationem punitionem cum compassione/ aliter peccat: Ideo non licet fratri aliquem punire eo q; compari tunc non potest. Unde Marcus Tullius in primo lib. de officio. dicit sic: Prohibenda est autem ira maxime in puniendo. Propterea refert idem Tullius z pariter diuus Hieronymus: q; Archira tarentinus recte laudatur qui cum villico suo iratus esset/ dixit ei: O infelix iam te (inquit) occiderem/ nisi iratus essem. Videmus ad sensum: q; si cecus aliquis vadat impetuosum: modicum impedimentum facit eum ruere. Sic pariter homo iratus dum ab ira agitur est quicquid occurrit inuadit. Unde talis similis est vrsulo qui quando infestatur ab vno/ ipse ex ira surgit in illum: Si autem superuenit alius infestans eum/ dimittit primum z inuadit secundum. Sic pariter de homine irato. Nam si aliquis dum irascitur velit se opponere z ipsum reprehendere: si postmodum alius accedat tunc dimittit primum z aggreditur secundum: Sicut constat de quodam rustico/ qui dum irasceretur cum alio rustico: vxor sua voluit pacem componere inter eos/ sed rusticus dimisso illo/ sustinguit vxorem suam. Ex dictis patet qualiter ira tollit misericordiam z compassionem.

Dulcia facit iracundia.

Quinto quot et quanta mala facit iracundia in homine/ pulcre ostendit Gregorius in. v. libro Moralium cap. xxxj. vbi sic dicit. Quanta ergo sit iracundie culpa pensamus: per quam dum mansuetudo amittitur superne imaginis similitudo viciat. Per iram sapientia perdit ut quid vel quomodo agendum sit omnino nesciatur/ sicut scriptum est: Ira in sinu stulti requiescit: quia nimis in intelligentie luce subtrahit eum mentem permouedo confundit. Per iram vita amittit: est sapientia teneri videat/ sicut scriptum est: Ira perdit